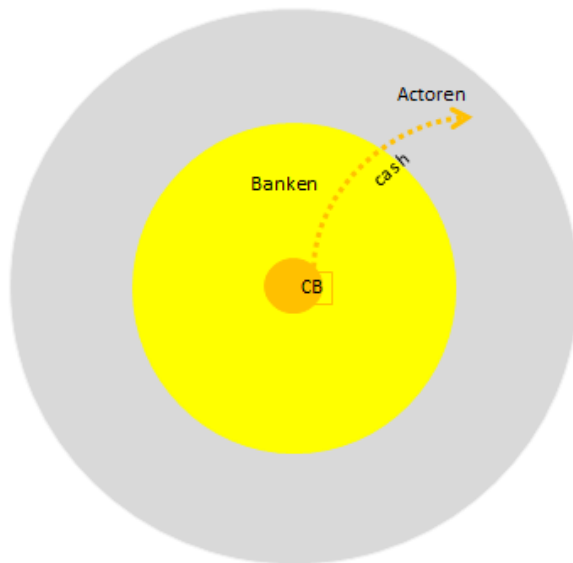

LIEVER EERSTEGRAADS GELD DAN TWEDEGRAADS.

Kees van Hee en Jacob Wijngaard

Dit is een korte samenvatting van een white paper, beschikbaar via www.robuustgeld.nl.

Binnen de eurozone zijn er twee soorten geld: *eerstegraads geld* en *tweedegraads geld*. Het eerstegraads geld wordt uitgegeven door de Centrale Bank (CB). Het omvat munten en bankbiljetten, en daarnaast de reserves van banken en overheid bij de Centrale Bank (CB). Het tweedegraads geld wordt uitgegeven door de banken. Het wordt gevormd door de tegoeden op de rekeningen courant bij commerciële banken. Dat zijn *claims* op eerstegraads geld. Met cash betalen is onhandig en onveilig. Voor de meeste en zeker de grote transacties prefereert men gebruik te maken van rekeningen courant bij commerciële banken. Men betaalt liever met tweedegraads geld dus. Omdat er niet veel cash nodig is en er weinig banktegoeden worden geconverteerd naar cash, hebben banken een enorme vrijheid om nieuwe claims, nieuw tweedegraads geld, te creëren. Die vrijheid wordt enigszins ingedamd door algemene regels met betrekking tot liquiditeit en solvabiliteit (Basel I, II en III). Maar de criteria zijn breed en er wordt achteraf getoetst. En als er een keer een bank is die door de vraag om cash in de problemen komt, zal de CB graag te hulp schieten. Het hele systeem is er op gericht om ieder probleemloos gebruik te laten maken van banktegoeden, ondertussen de banken de bijbehorende vrijheid gunnend. De banken vormen een barrière tussen de CB, die eerstegraadsgeld scheidt, en de gewone economische actoren. Alleen cash komt daar overheen. Verder moeten de actoren het met tweedegraadsgeld doen. Zie Figuur 1.

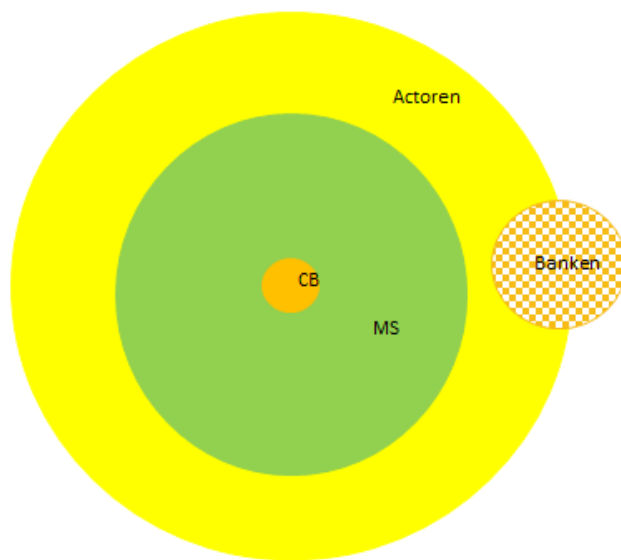

Figuur 1: Banken tussen CB en actoren. Actoren werken met tweedegraads geld.

De vrijheid die banken dankzij die barrière hebben, is groot en wordt niet altijd maatschappelijk verantwoord ingevuld. Daar hebben we de financiële crisis aan te danken. Vandaar dat er discussie

ontstaan is over de vraag of deze positie van de banken wel verstandig is. Het is natuurlijk ook mogelijk om iedereen gebruik te laten maken van eerstegraads geld. Dat wordt o.a. voorgesteld door de Positive Money (PM) beweging in de UK¹ en door de Stichting Ons Geld². Het eerstegraads geld is de “positive money”. Omdat het tweedegraads geld bestaat uit claims, dus uit schulden, zou je dat wel “negative money” mogen noemen. Ons voorstel sluit op hoofdpunten aan bij de PM voorstellen, maar gaat op een aantal punten verder.

Wij stellen voor een nutsbedrijf op te richten dat breed gebruik van eerstegraads geld faciliteert, dat zorgt dat ieder rekeningen kan starten met daarop zulk eerstegraads geld en dat men elkaar met zulk geld kan betalen. Zie Figuur 2. Het nutsbedrijf wordt MS genoemd (Monetair Systeem). De Centrale Bank gaat over de geldschepping. Het Monetair systeem zorgt voor het regelen van opslag en transport. Het geld noemen we *basisgeld*.

Figuur 2: Actoren hebben toegang tot eerstegraads geld.

Iedereen heeft één of meer rekeningen heeft met zulk basisgeld. Elke rekening wordt beheerd via een url. Met boodschappen van en naar het MS kunnen betalingen geregeld worden. Die boodschappen worden zodanig versleuteld dat er voldoende veiligheid en privacy is. Dat kan allemaal zonder inbreng van de banken geregeld worden. Banken kunnen wel, maar hoeven niet ingeschakeld worden om de transacties namens de rekeninghouder uit te voeren.

Banken zijn wel essentieel voor sparen en voor krediet verlening. Mensen die tijdelijk basisgeld over hebben, kunnen dat uitlenen aan een bank. Zo krijgt elke bank de beschikking over vrij basisgeld. Die kan dat weer gebruiken voor het verlenen van kredieten. Voor extra flexibiliteit wat deze kredietverlening betreft, kan er basisgeld bij geleend worden van de CB, tot een bepaalde maximale

¹ Zie Jackson en Dyson, “Modernising Money”, Positive Money, 2012

² Ook bekend van het theaterprogramma “De verleiders III; door de bank genomen”

verhouding tussen van de CB geleend basisgeld en spaargeld. Dat is dus een vorm van fractional reserve banking, ingebouwd in dit systeem.

Cash wordt afgeschaft. Ook in het huidige systeem is er al veel voor te zeggen om cash af te schaffen. Waarom zou de CB deze vorm van geld uitgeven en zo zwart geld en criminele verrekeningen faciliteren? Maar in het huidige systeem helpt het dan toch nog een beetje om de bankvrijheid binnen de perken te houden. Dat is in het voorgestelde systeem niet meer nodig, omdat er maar één soort geld is. En echte belemmeringen zijn er niet. Kinderen kunnen eerder werken met i-pad en smartphone dan dat ze naar school gaan. En wat de educatieve kant betreft is er Monopoly. Mochten er sectoren zijn die toch graag nog een vorm van cash willen, bijvoorbeeld de gezamenlijke retail, dan kunnen ze dat doen met tegoedbonnen.

Omdat alle basisgeld digitaal is, is het ook mogelijk het basisgeld waardevast te maken. Dat hoeft niet door de koopkracht van één eenheid vast te maken, maar kan door het bedrag op de rekening te koppelen aan het nominale BBP. De basisgeld bedragen worden dagelijks aangepast aan de prijsstijging plus de eventuele productiviteitsstijging. Om oppotten en speculatie te voorkomen, hoort daar wel een belasting bij van, zeg, 2% per jaar. Die komt overeen met de streefinflatie van de ECB. Een paniek actie als het QE programma van de ECB wordt overbodig zo.

Het huidige systeem, met twee soorten geld is gekunsteld. Het is alleen verdedigbaar als het natuurlijker systeem, met maar één soort geld niet kan. Maar dat kan wel. Is zelfs in alle opzichten beter. Laten we dit daarom verder communiceren, voorbereiden en invoeren. Daar is nog wel wat werk voor nodig. Graag medestanders dus.